

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JÁN MAZÁK
prednesené 29. marca 2012¹

Vec C-544/10

**Deutsches Weintor eG
proti
Land Rheinland-Pfalz**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Bundesverwaltungsgericht (Nemecko)]

„Výklad článku 4 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotných tvrdeniach o potravinách — Označenie vína ako digestíva s odkazom na zníženú kyslosť — Zákaz zdravotných tvrdení vo vzťahu k nápojom s obsahom alkoholu viac než 1,2 % objemu — Význam pojmu „zdravotné tvrdenia“

I – Úvod

1. Uznesením z 23. septembra 2010, ktoré bolo Súdnemu dvoru doručené 23. novembra 2010, Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Nemecko) podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom podľa článku 267 ZFEÚ o výklade článku 2 ods. 2 bodu 5, článku 4 ods. 3 a článku 10 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 z 20. decembra 2006 o výživových a zdravotných tvrdeniach o potravinách², zmeneného a doplneného nariadením Komisie (EÚ) č. 116/2010 z 9. februára 2010³ (ďalej len „nariadenie č. 1924/2006“ alebo „nariadenie“).
2. Návrh bol podaný v konaní, ktorého účastníkmi sú Deutsches Weintor, vinohradnícke družstvo, a Land Rheinland-Pfalz (Spolková krajina Porýnie-Falcko), týkajúcom sa reklamy, v ktorej je označenie vína ako *bekömmlich* (digestívum, prospešné pre zdravie, výživné) spojené s odkazom na jemnú kyslosť.
3. S cieľom určiť, či toto označenie predstavuje „zdravotné tvrdenie“ – ktoré je vo vzťahu k alkoholickým nápojom, akým je predmetné víno, vo všeobecnosti zakázané podľa článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 –, vnútroštátny súd žiada o objasnenie tohto pojmu.
4. Ďalej v prípade, že označenie tohto druhu vskutku treba kvalifikovať ako zdravotné tvrdenie, ktoré podľa nariadenia č. 1924/2006 nesmie výrobca alebo predajca vína používať pri prezentácii a v reklame vína, sa vnútroštátny súd pýta, či tento zákaz je zlučiteľný so slobodnou voľbou povolania a slobodou podnikania, ako sú zakotvené v článku 15 ods. 1 a článku 16 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Ú. v. EÚ L 404, s. 9.

3 — Ú. v. EÚ, L 37, s. 16.

II – Právny rámec

5. V rozsahu, v akom je to v tejto veci relevantné, sú predmet úpravy a rozsah pôsobnosti nariadenia č. 1924/2006 opísané v jeho článku 1 takto:

„1. Toto nariadenie harmonizuje ustanovenia zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení členských štátov, ktoré sa vzťahujú na výživové a zdravotné tvrdenia, aby sa zabezpečilo efektívne fungovanie vnútorného trhu pri poskytnutí vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa.

2. Toto nariadenie sa vzťahuje na výživové a zdravotné tvrdenia pri komunikácii komerčného charakteru uvádzané na označení, pri prezentácii a v reklame potravín, ktoré sa v takejto podobe dostávajú ku konečnému spotrebiteľovi.

...“

6. V článku 2 nariadenia č. 1924/2006 s nadpisom „Vymedzenie pojmov“ odsek 2 stanovuje toto:

„Uplatňujú sa aj tieto vymedzenia pojmov:

1. ‚tvrdenie‘ je každé oznámenie alebo znázornenie, ktoré nie je povinné podľa právnych predpisov Spoločenstva ani vnútroštátnych právnych predpisov vrátane obrazového, grafického alebo symbolického znázornenia v akejkoľvek podobe, ktoré udáva, naznačuje alebo vyvoláva dojem, že daná potravina má osobitné vlastnosti;

...

5. ‚zdravotné tvrdenie‘ je každé tvrdenie, ktoré udáva, naznačuje alebo vyvoláva dojem, že existuje súvislosť medzi kategóriou potravín, potravinou alebo jednou z jej zložiek a zdravím;

6. ‚tvrdenie o znížení rizika ochorenia‘ je každé zdravotné tvrdenie, ktoré udáva, naznačuje alebo vyvoláva dojem, že konzumácia nejakej kategórie potravín, potraviny alebo jednej z jej zložiek vo významnej miere znižuje rizikový faktor výskytu ochorenia u ľudí;

...“

7. V článku 4 nariadenia č. 1924/2006 s nadpisom „Podmienky používania výživových a zdravotných tvrdení“ odsek 3 stanovuje:

„Nápoje s obsahom alkoholu viac ako 1,2 % objemu sa nesmú označovať zdravotnými tvrdeniami.

...“

8. Článok 5 nariadenia č. 1924/2006 s nadpisom „Všeobecné podmienky“ stanovuje v relevantnom rozsahu toto:

„1. Používanie výživových a zdravotných tvrdení sa povoľuje, len ak sú splnené tieto podmienky:

a) preukázalo sa, že prítomnosť, neprítomnosť alebo znížený obsah živiny alebo inej látky v potravine alebo kategórii potravín, na ktorú sa tvrdenie vzťahuje, má pozitívny výživový alebo fyziologický účinok potvrdený všeobecne uznávanými vedeckými dôkazmi;

...“

9. V článku 6 nariadenia č. 1924/2006 s nadpisom „Vedecké odôvodnenie tvrdení“ odsek 1 stanovuje:

„Výživové a zdravotné tvrdenia sa zakladajú na všeobecne uznávaných vedeckých dôkazoch a sú nimi podložené.“

10. Osobitné ustanovenia upravujúce zdravotné tvrdenia sa nachádzajú v kapitole IV nariadenia č. 1924/2006. V tejto kapitole článok 10 s nadpisom „Osobitné podmienky“ znie:

„1. Zdravotné tvrdenia sú povolené len vtedy, ak sú v súlade so všeobecnými požiadavkami uvedenými v kapitole II a osobitnými požiadavkami uvedenými v tejto kapitole a sú povolené v súlade s týmto nariadením a zahrnuté do zoznamov povolených tvrdení ustanovených v článkoch 13 a 14.

...

3. Odkaz na všeobecný a nešpecifický prínos živiny alebo potravinu pre celkové zdravie alebo dobrý zdravotný stav je možné uviesť, len ak sa spolu s ním uvedie aj osobitné zdravotné tvrdenie uvedené v zoznamoch uvedených v článkoch 13 alebo 14.

...“

III – Skutkový stav, konanie a prejudiciálna otázka

11. Deutsches Weintor je vinohradnícke družstvo so sídlom v Ilbesheime v Porýní-Falcku. Predáva vína odrôd Dornfelder a Rulandské šedé/biele pod označením „Edition Mild“, ktoré je spojené s odkazom na „sanfte Säure“ (jemná kyslosť).

12. Na vinete je osobitne uvedená: „k jemnému pôžitku dochádza použitím nášho zvláštneho LO₃ postupu biologického zníženia okyslenia“. Na hrdle vínových fliaš sa nachádza nápis „Edition Mild *bekömmlich*“ (Edition Mild prospešné pre zdravie/ľahko stráviteľné). V cenovej ponuke je víno označené ako „Edition Mild – *sanfte Säure/bekömmlich*“ (Edition Mild – jemná kyslosť/prospešné pre zdravie).

13. Účastníci konania vo veci samej vedú spor o otázku, či reklama, v ktorej je označenie vína ako *bekömmlich* (prospešné pre zdravie, ľahko stráviteľné) spojené s odkazom na jemnú kyslosť, predstavuje zdravotné tvrdenie v zmysle článku 2 ods. 2 bodu 5 nariadenia č. 1924/2006 a v dôsledku toho nie je podľa článku 4 ods. 3 tohto nariadenia prípustná vo vzťahu k alkoholickým nápojom.

14. Orgán dozoru nad predajom alkoholických nápojov v Porýní-Falcku namietal proti použitiu označenia „*bekömmlich*“ z dôvodu, že predstavuje zdravotné tvrdenie na účely nariadenia č. 1924/2006, načo Deutsches Weintor podalo žalobu na Verwaltungsgericht (správny súd) o určenie, že označenie a reklama opísané vyššie sú prípustné.

15. Deutsches Weintor v podstate uviedlo, že označenie neodkazuje na zdravie, ale iba na všeobecne dobrý zdravotný stav. Nebolo zamýšľané, aby nariadenie upravovalo tvrdenia tohto druhu, a pojem „zdravotné tvrdenie“ sa má preto chápať v úzkom zmysle.

16. Rozsudkom z 23. apríla 2009 Verwaltungsgericht žalobu zamietol.

17. Rozsudkom z 19. augusta 2009 Oberverwaltungsgericht (vyšší správny súd) Spolkovej krajiny Porýnie-Falcko zamietol odvolanie podané proti tomuto rozsudku. Vychádzal z toho, že pojem zdravie zahŕňa prinajmenšom účinky spojené s potravinou na telo spotrebiteľa a jeho funkcie. Na rozdiel od liečiva však nie je rozhodujúce, či sú cielene ovplyvnené funkcie tela.

18. Oberverwaltungsgericht zastával názor, že označenie vína ako *bekömmlich* vytvára súvislosť s procesmi v tele a nie je len odkazom na všeobecne dobrý zdravotný stav. Hoci pojem možno chápať aj iba vo všeobecnom zmysle, jeho význam siaha ďalej: považuje sa za synonymum s pojmami „prospešné pre zdravie“, „lahko stráviteľné“ a „šetrné k žalúdku“.

19. Oberverwaltungsgericht rozhodol, že to má význam pri konzumácii vína, pretože tá je často spájaná s bolesťami hlavy a žalúdočnými ťažkosťami; za istých okolností môže víno dokonca privodiť škodlivý účinok ľudskému organizmu a viesť k závislosti. Spojenie pojmu *bekömmlich* s odkazom na zvláštny postup znižovania okyslenia a na jemnú kyslosť vytvára z pohľadu spotrebiteľa súvislosť medzi vínom a absenciou negatívnych účinkov v procese trávenia, ktoré sú občas spojené s jeho konzumáciou.

20. Pred Bundesverwaltungsgerichtom, ktorý má rozhodnúť o dovolaní zo strany Deutsches Weintor, tento účastník konania tvrdí, že nariadenie bolo uplatnené nesprávne.

21. Pokiaľ ide v prvom rade o relevantný skutkový stav, Bundesverwaltungsgericht v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že Oberverwaltungsgericht usúdil, že dobre informovaný a obozretný priemerný spotrebiteľ by si osvojil názor, že označenie, ktoré Deutsches Weintor použilo vo svojej prezentácii a reklame, odkazuje na kyslosť vín. Tie by mali byť osobitne *bekömmlich* (prospešné pre zdravie) z dôvodu, že v dôsledku zvláštného procesu znižovania kyslosti je ich kyslosť „jemná“. Pre spotrebiteľov je tým zdôrazňovaný obzvlášť priaznivý účinok vín na žalúdok.

22. Vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, poznamenáva, že ako súd, ktorý rozhoduje o dovolaní, je viazaný skutkovými zisteniami, ktoré boli vykonané na prvom stupni vo vzťahu k označeniu „*bekömmlich*“. Navyše považuje výhrady, ktoré Deutsches Weintor v tomto ohľade uvádza, za nepresvedčivé.

23. Tento vnútroštátny súd však má pochybnosti o širokom význame, ktorý priznali výrazu „zdravotné tvrdenie“ nižšie súdy, a teda o tom, či domnienka, že táto vec sa týka „zdravotného tvrdenia“, je podložená skutkovými zisteniami.

24. V tomto ohľade zastáva Bundesverwaltungsgericht názor, že na to, aby išlo o zdravotné tvrdenie v zmysle nariadenia č. 1924/2006, nepostačuje tvrdiť, že funkcie tela sú zachované alebo inak ovplyvnené iba dočasne. Naopak treba usúdiť, že o spojitosť so zdravím ide len vtedy, ak sa poukazuje na dlhodobejšie, pretrvávajúce účinky na fyzickú kondíciu alebo dobrý zdravotný stav, a nie iba na prchavé pôsobenie na procesy látkovej výmeny, ktoré nechávajú telesnú sústavu – a tým i skutočný zdravotný stav – nedotknutú.

25. Bundesverwaltungsgericht sa domnieva, že označenie vín, ktoré predáva Deutsches Weintor, ako *bekömmlich* vzhľadom na ich jemnú kyslosť sa vzťahuje iba na stráviteľnosť výrobkov a neznamena nič iné než tvrdenie, že v priebehu trávenia víno nespôsobí žalúdočné ťažkosti alebo ich spôsobí menej, než by sa bežne očakávalo od vína tohto druhu a kvality. Zdá sa mu byť dosť pritiahnuté za vlasy považovať to za konkrétny odkaz na zdravie alebo čo i len za nešpecifické tvrdenie v tom zmysle, že konzumácia vína vo všeobecnosti prispieva k „zdravej“ výžive.

26. Prvou otázkou teda chce vnútroštátny súd objasniť, či dočasné prínosy obmedzené na čas potrebný na konzumáciu a trávenie potraviny môžu samy osebe byť základom zdravotného tvrdenia v zmysle nariadenia č. 1924/2006.

27. Pokiaľ ide o druhú otázku, vnútroštátny súd poukazuje na to, že podľa jeho názoru je účelom nariadenia zahrnúť iba tie zdravotné tvrdenia, ktoré prisudzujú pozitívny účinok potravinu alebo jej zložke, a teda treba brať do úvahy iba tvrdenia, ktoré spotrebiteľovi naznačujú, že konzumácia potraviny zlepšuje jeho zdravie.

28. Vnútroštátny súd pochybuje, či také zlepšenie zdravia možno vyvodiť iba zo skutočnosti, že potravina je menej škodlivá pre zdravie než podobné výrobky v rovnakej kategórii a, inými slovami, má prínos, ktorý je len relatívny. Ak potravina obsahuje látky, ktoré môžu mať účinky vo všeobecnosti považované za škodlivé (v tomto prípade kyselina vo víne), samotné bežné použitie jazyka naznačuje, že nemá veľký zmysel kvalifikovať konzumáciu tohto výrobku ako prospešnú pre zdravie len preto, lebo jej negatívne dôsledky sú o trochu menšie než pri porovnateľných výrobkoch.

29. Napokon sa Bundesverwaltungsgericht domnieva, že je takisto potrebné posúdiť, či je zákaz zlučiteľný so základnými právami a osobitne so slobodnou voľbou povolania a slobodou podnikania, ako ich zaručujú článok 15 ods. 1 a článok 16 Charty. Ak by sa tradičné označenie nápoja ako „*bekömmlich*“ malo považovať za zdravotné tvrdenie na účely nariadenia č. 1924/2006 a v dôsledku toho vyhlásiť za neprípustné vo vzťahu k vínu, prekračovalo by to – podľa názoru Bundesverwaltungsgerichtu – účel nariadenia a mohlo by to znamenať neproporcionálne obmedzenie týchto základných práv.

30. Za týchto okolností sa Bundesverwaltungsgericht rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vyžaduje spojitosť tvrdenia so zdravím v zmysle článku 4 ods. 3 prvej vety v spojení s článkom 2 ods. 2 bodom 5 alebo článkom 10 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1924/2006... zmeneného nariadením Komisie (EÚ) č. 116/2010... pozitívny výživový alebo fyziologický účinok, ktorý smeruje k trvalému zlepšeniu fyzického stavu, alebo postačuje, keď je uvedený účinok, obmedzený len na čas príjmu a trávenia potraviny?

2. V prípade, že už tvrdenie dočasného pozitívneho účinku môže mať spojitosť so zdravím:

Postačuje na účely domnienky, že takýto účinok bude založený na nedostatku alebo zníženom obsahu látky v zmysle článku 5 ods. 1 písm. a) a odôvodnenia č. 15 nariadenia, ak sa v tvrdení iba uvádza, že všeobecný účinok potraviny tohto druhu, vnímaný pri požívaní vo väčšom množstve ako škodlivý, je v konkrétnom prípade znížený?

3. V prípade, že druhá otázka bude zodpovedaná kladne:

Je zlučiteľné s článkom 6 ods. 1 prvým pododsekom Zmluvy o Európskej únii v znení z 13. decembra 2007 (Ú. v. EÚ C 115, 2008, s. 13) v spojení s článkom 15 ods. 1 (slobodná voľba povolania) a článkom 16 (sloboda podnikania) Charty základných práv Európskej únie v znení z 12. decembra 2007 (Ú. v. EÚ C 303, s. 1) bez výnimky zakázať výrobcovi alebo predajcovi vína reklamu prostredníctvom zdravotného tvrdenia uvedeným spôsobom, ak je toto tvrdenie pravdivé?“

IV – Právna analýza

A – Prvá a druhá otázka: význam pojmu „zdravotné tvrdenie“, ako ho používa nariadenie č. 1924/2006

31. Prvou a druhou otázkou, ktoré je vhodné preskúmať spoločne, chce vnútroštátny súd v podstate vedieť, či pojem „zdravotné tvrdenie“, ako je vymedzený v článku 2 ods. 2 bode 5 nariadenia č. 1924/2006, sa má chápať tak, že zahŕňa aj tvrdenie, ktoré vyvoláva dojem iba dočasného pozitívneho účinku na fyzický stav, obmedzený najmä na čas potrebný na konzumáciu a trávenie potraviny, a ktoré vyvoláva len taký dojem, že negatívne účinky predmetnej potraviny na fyzický stav sú obmedzenejšie, než je to bežné pri potravine tohto druhu.

1. Hlavné tvrdenia účastníkov konania

32. Vo vzťahu k tomuto návrhu na začatie prejudiciálneho konania písomné pripomienky predložili Deutsches Weintor, Land Rheinland-Pfalz, česká, estónska, francúzska, maďarská a fínska vláda, Európsky parlament a Komisia. S výnimkou estónskej, francúzskej, maďarskej a fínskej vlády boli títo účastníci konania zastúpení aj na pojednávaní 19. januára 2012.

33. Deutsches Weintor a česká vláda tvrdia, že pojem „zdravotné tvrdenie“, ako ho používa nariadenie č. 1924/2006, musí byť chápaný úzko. V podstate navrhujú, že na prvú a druhú otázku sa má odpovedať v tom zmysle, že tento pojem predpokladá pozitívny výživový alebo fyziologický účinok, ktorý je určený na dosiahnutie pretrvávajúceho zlepšenia fyzického stavu, a nie iba dočasného zlepšenia. Deutsches Weintor sa ďalej domnieva, že nepostačuje tvrdiť, že akékoľvek negatívne účinky predmetnej potraviny sú obmedzenejšie, než je to bežné pri potravine tohto druhu.

34. Naopak všetci ostatní účastníci konania, ktorí predložili pripomienky k prvej otázke – konkrétne Land Rheinland-Pfalz, francúzska, estónska, fínska a maďarská vláda a Komisia – sa vyslovujú v prospech širšieho výkladu a tvrdia, že dočasný účinok na fyzický stav, obmedzený najmä na čas potrebný na konzumáciu a trávenie potraviny, môže postačovať na to, aby sa označenie, o ktoré tu ide, kvalifikovalo ako zdravotné tvrdenie na účely nariadenia č. 1924/2006.

35. Pokiaľ ide o druhú otázku týkajúcu sa dostatočnosti tvrdenia, že potravina je menej škodlivá pre zdravie než podobné výrobky, títo účastníci konania buď navrhujú odpoveď v opačnom zmysle, než navrhlo Deutsches Weintor, alebo tvrdia, že – samostatná – odpoveď je nepotrebná alebo irelevantná.

2. Posúdenie

36. Na úvod je potrebné zdôrazniť, že v rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je úlohou Súdneho dvora, aby určil, čo skutočne znamená alebo naznačuje označenie vína ako „*bekömmlich*“ spojené s odkazom na jemnú kyslosť – alebo ďalšie informácie na vinete týkajúce sa zvláštneho procesu znižovania kyslosti – z pohľadu typického spotrebiteľa, ako na neho odkazuje odôvodnenie č. 16 nariadenia č. 1924/2006 a ako je v ňom vymedzený; ani sa od Súdneho dvora nevyžaduje, aby na tomto základe vykonal konečné určenie, či predmetné označenie predstavuje „zdravotné tvrdenie“ na účely nariadenia.

37. Naopak je úlohou vnútroštátneho súdu, aby tieto posúdenia urobil so zreteľom na relevantné pravidlá nariadenia č. 1924/2006, ako ich vyloží Súdny dvor.

38. V tomto ohľade treba poznamenať, že vnútroštátny súd už v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uviedol, že podľa zistení Verwaltungsgerichtu – na ktorých základe musí v zásade postupovať – dobre informovaný a obozretný priemerný spotrebiteľ nebude (v rozpore s názorom, ktorý zastáva Deutsches Weintor) chápať predmetné označenie ako odkaz na samotný všeobecne dobrý zdravotný stav alebo na všeobecné vlastnosti označeného vína, akou je jeho chuť, ale ako odkaz na jeho jemnú kyslosť, ktorá zdôrazňuje obzvlášť priaznivý účinok vín na žalúdok, a teda ich stráviteľnosť.

39. To je rámec, v ktorom sa Súdny dvor musí vysloviť ku konkrétnym predloženým otázkam výkladu, pričom prvou z nich je v podstate otázka, či pojem „zdravotné tvrdenie“, ako ho vymedzuje článok 2 ods. 2 bod 5 nariadenia č. 1924/2006, zahŕňa aj označenia alebo tvrdenia, ktoré udávajú alebo naznačujú iba dočasný pozitívny účinok na fyzický stav, akým je účinok na žalúdok, ktorý trvá iba toľko, čo čas potrebný na konzumáciu a trávenie vína.

40. V tomto ohľade treba po prvé poznamenať, že vymedzenie pojmu zdravotné tvrdenie v článku 2 ods. 2 bode 5 nariadenia č. 1924/2006 je formulované pomerne široko ako každé tvrdenie, ktoré udáva, naznačuje alebo vyvoláva dojem, že „existuje súvislosť medzi kategóriou potravín, potravinou alebo jednou z jej zložiek a zdravím“.

41. Je pravda, ako uviedlo niekoľko účastníkov konania, že nariadenie inak mlčí o tom, čo sa rozumie pod „zdravím“; je však nesporné, že výraz všeobecne poukazuje na fyzický a duševný stav osoby, tak – a zrejme s určitou mierou dvojznačnosti – v zmysle určitej úrovne fungovania alebo dobrého stavu ľudského tela a mysle (podľa toho osoba môže mať „dobré zdravie“ alebo „zlé zdravie“), ako aj v zmysle ideálneho stavu úplne dobrého fyzického a duševného stavu.⁴ Osobitne z článku 13 ods. 1 nariadenia č. 1924/2006 vyplýva, že pojem zdravie, o ktorý sa opiera nariadenie, zahŕňa nielen telesné funkcie, ale aj psychické funkcie a funkcie správania osoby.

42. Pokiaľ ide po druhé o význam pojmu „zdravotné tvrdenie“, z niekoľkých ustanovení nariadenia č. 1924/2006 vidno, že také tvrdenie spočíva na predpoklade, že výrobok bude mať pozitívny účinok na fyzický stav osoby (alebo na jej duševný stav, to je tu však irelevantné).

43. V tomto ohľade sa v odôvodnení č. 6 nariadenia č. 1924/2006 výslovne iba vo vzťahu k výživovým tvrdeniam uvádza, že negatívne tvrdenia nepatria do pôsobnosti tohto nariadenia. Podľa mňa však nielen zo všeobecného cieľa ochrany spotrebiteľa, ktorý nariadenie sleduje (pozri najmä odôvodnenie č. 1), ale aj z iných ustanovení – najmä z odôvodnenia č. 10, ktoré poukazuje na „výživové, fyziologické alebo iné zdravotné výhody“, z odôvodnenia č. 14, ktoré sa týka iba látok, o ktorých sa tvrdí ich pozitívny účinok, z článku 5 ods. 1 písm. a) a článku 5 ods. 2, ktoré rovnako hovoria o tvrdenom pozitívnom účinku – jasne vyplýva, že „zdravotné tvrdenie“ na účely nariadenia predpokladá pozitívny, blahodarný účinok na funkcie tela.

44. Po tretie je dôležité poznamenať, že z vymedzenia pojmu „tvrdenie“ v článku 2 ods. 2 bode 1 nariadenia č. 1924/2006 vyplýva, že na to, aby išlo o zdravotné tvrdenie v zmysle tohto nariadenia, musí označenie vyvolávať dojem, že predmetná potravinová látka má „osobitné vlastnosti“, teda že má špecifický prínos pre zdravie alebo pozitívny fyziologický účinok. V dôsledku toho, ako Komisia správne poznamenala, *nešpecifické* pozitívne fyziologické alebo metabolické účinky (na aké sa poukazuje v návrhu na začatie prejudiciálneho konania), ktoré sú iba *vo všeobecnosti* spojené s príjmom potravy alebo predmetného druhu potravy – ako je výživa ľudského organizmu, ktorá je prirodzene nevyhnutná pre uchovanie funkcií tela – sú *a priori* vylúčené z pôsobnosti pojmu „zdravotné tvrdenie“.

45. Vzhľadom na to, čo bolo uvedené, však nevidím nijaký základ v ustanoveniach nariadenia č. 1924/2006 ani iný presvedčivý dôvod pre domnienku, že okrem vyššie spomínaných zložiek pojmu by dĺžka alebo trvanie (pozitívneho) účinku na fyzický stav alebo funkcie tela mala byť zložkou pojmu „zdravotné tvrdenie“ na účely nariadenia.

46. Po prvé, na pojmovej úrovni sa zdá byť umelé vylúčiť dočasné účinky na dobrý fyzický stav z pojmu „zdravie“. Celkový zdravotný stav na jednej strane a dočasnejší sprievodný dobrý stav – alebo choroba – určitej osoby na druhej strane sú v skutočnosti úzko prepojené. Takisto, ako Komisia správne poznamenala, mnohé liečivá poskytujú iba dočasnú úľavu alebo majú len krátkodobé účinky na ľudské telo, a predsa je vo všeobecnosti nesporné, že tieto lieky súvisia so zdravím.

47. Po druhé, ako už bolo spomenuté vyššie, normotvorca si zjavne zvolil vymedzenie pojmu „zdravotné tvrdenie“ v širokom význame v zhode s vysokou úrovňou ochrany spotrebiteľa, ktorú má nariadenie č. 1924/2006 zabezpečiť, ako je uvedené v jeho odôvodnení č. 1.

4 – Pokiaľ ide o posledný uvedený zmysel, pozri širokú definíciu zdravia uvádzanú Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) – ktorá navyše zahŕňa sociálnu pohodu – ako: „stav úplnej fyzickej, duševnej a sociálnej pohody a nielen neprítomnosť choroby alebo poruchy“.

48. Osobitne vzhľadom na pozitívny imidž, ktorý zdravotné tvrdenia zvyknú poskytnúť predmetným potravinám, a podporný účinok, ktorý také tvrdenia preto môžu mať na spotrebiteľa, sa nariadenie usiluje chrániť spotrebiteľa pred tvrdeniami, ktoré sú zavádzajúce alebo klamlivé, najmä tým, že vyžaduje, aby boli vedecky odôvodnené.⁵

49. Pokiaľ ide o alkoholické nápoje s obsahom alkoholu viac než 1,2 % objemu, článok 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 vo všeobecnosti – teda bez ohľadu na to, či naznačený pozitívny účinok je pravdivý a podložený vedeckými dôkazmi – zakazuje použitie zdravotných tvrdení, ako aj (keďže predpokladajú osobitné zdravotné tvrdenie) odkazov na všeobecný a nešpecifický prínos živiny alebo potravy na celkové zdravie alebo dobrý zdravotný stav v zmysle článku 10 ods. 3 tohto nariadenia. Vzhľadom na nebezpečenstvo závislosti a zneužívania spojené s konzumáciou alkoholu je tu zjavne ďalekosiahlejším cieľom vyhnúť sa akémukoľvek pozitívnemu pojmovému obsahu v súvislosti so zdravím, ktorý by mohol vo všeobecnosti nabádať ku konzumácii alkoholických nápojov.

50. Podľa mňa by týmto cieľom nariadenia č. 1924/2006 protirečilo, ak by bol pojem „zdravotné tvrdenie“ chápaný tak úzko, že by vylučoval tvrdenia, ktoré vyvolávajú dojem dočasného pozitívneho účinku na fyzický stav. Ako zdôraznili početní účastníci konania, mohlo by to vyňať z ochrannej pôsobnosti nariadenia značný počet výrobkov a súvisiacich tvrdení, ktoré síce vyvolávajú dojem pozitívneho – hoci len dočasného – fyziologického účinku, avšak môžu nabádať ku konzumácii potravy alebo látky, na ktoré sa vzťahujú.

51. Napokon, takisto z praktického hľadiska, rozlišovanie, ktoré naznačuje prvá otázka, by spôsobilo dodatočné problémy pre ohraničenie – toho, kedy tvrdený účinok na funkcie tela prestáva byť dočasný a začína byť dlhodobý alebo pretrvávajúci – a viedlo by teda k tomu, že by bolo ťažšie uplatňovať nariadenie č. 1924/2006 dôsledným a predvídateľným spôsobom.

52. Ďalej, pokiaľ ide o otázku, či pojem „zdravotné tvrdenie“ na účely nariadenia č. 1924/2006 zahŕňa tvrdenie, ktoré iba vyvoláva dojem, že vzhľadom na znížený obsah určitej látky sú negatívne účinky danej potravy na dobrý fyzický stav obmedzenejšie, než je to bežné pri potravinách tohto druhu, treba v prvom rade poznamenať, že – ako správne uviedol vnútroštátny súd – z odôvodnenia č. 15 nariadenia č. 1924/2006 a jeho článku 5 ods. 1 písm. a) jasne vyplýva najmä to, že tento pojem takisto zahŕňa tvrdenia, ktoré vyvolávajú dojem vplyvu na zdravie, ktorý možno pripísať neprítomnosti alebo zníženému obsahu určitej látky v potravinách, akým je predmetný znížený obsah kyseliny vo vínach.

53. V druhom rade, čo sa týka konkrétnejšie otázky, či také tvrdenie môže pozostávať z naznačenia alebo vyvolania dojmu, že potravina je iba menej škodlivá než podobné výrobky rovnakej kategórie alebo druhu – v prejednávanej veci vína –, vyššie bolo uvedené, že tento pojem spočíva na predpoklade, že dôjde k osobitnému pozitívnemu alebo blahodarnému vplyvu na zdravie alebo funkcie tela. Špecifickosť tvrdeného prínosu pre zdravie tak predpokladá porovnávacie kritérium alebo mieru, teda porovnateľný výrobok.

54. Podľa mňa je teda úplne možné, aby tvrdený pozitívny fyziologický vplyv spočíval iba v relatívnej zdravotnej výhode vrátane výhody, ktorú možno pripísať skutočnosti, že daná potravina je len menej ničivá alebo menej škodlivá pre funkcie tela, než je to bežné pri potravinách tohto druhu.

55. V tomto kontexte je dôležité pripomenúť, že – ako bolo uvedené vyššie – pojem „zdravotné tvrdenie“ sa má chápať široko; no skutočnosť, že tento pojem vyžaduje vyvolanie dojmu alebo naznačenie pozitívneho alebo blahodarného účinku vo vzťahu k zdraviu, neznamená, že je potrebné, aby sa tvrdilo skutočné zlepšenie všeobecného zdravotného stavu alebo skutočné liečivé účinky podobné účinkom liečiv.

5 — Pozri v tomto zmysle najmä odôvodnenia č. 10, 14, 16 a 17 nariadenia č. 1924/2006 a jeho články 5 a 6.

56. Takýto výklad je podľa mňa v zhode s vyššie uvedeným cieľom nariadenia č. 1924/2006, ktorým je dosiahnutie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa.

57. V tejto súvislosti je takisto pravda, že tvrdenie o iba relatívnej zdravotnej výhode, pozostávajúce zo sľubu menej negatívneho účinku na určité funkcie tela, akou je trávenie, môže ovplyvniť zvyklosti spotrebiteľov a podporiť konzumáciu predmetnej potraviny. So zreteľom na vína teda môže naznačenie zlepšenia stráviteľnosti podľa všetkého nielen presunúť výber spotrebiteľov od iných nápojov tohto druhu, ktoré sú inak porovnateľné, ale je predstaviteľné, že také tvrdenie môže celkovo nabádať ku konzumácii predmetného nápoja a dokonca prilákať nových spotrebiteľov, najmä tých s citlivými žalúdkami.

58. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby sa na prvú a druhú otázku odpovedalo v tom zmysle, že pojem „zdravotné tvrdenie“ podľa článku 2 ods. 2 bodu 5 nariadenia č. 1924/2006 sa má vykladať tak, že zahŕňa aj tvrdenia, ktoré vyvolávajú dojem dočasného pozitívneho účinku na fyzický stav, akým je účinok obmedzený na čas potrebný na konzumáciu a trávenie potraviny, vrátane tvrdení, ktoré vyvolávajú dojem, že vzhľadom na znížený obsah určitej látky sú negatívne účinky danej potraviny na dobrý fyzický stav obmedzenejšie, než je to bežné pri potravine tohto druhu.

B – Tretia otázka: zlučiteľnosť s Chartou

59. V prípade kladnej odpovede na prvú a druhú otázku chce vnútroštátny súd v podstate vedieť, či všeobecný zákaz použitia zdravotných tvrdení, o aké ide v tejto veci, vo vzťahu k alkoholickým nápojom, akým je víno, podľa článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 je zlučiteľný s Chartou, osobitne so slobodnou voľbou povolania a slobodou podnikania, ako sú zakotvené v článku 15 ods. 1 a článku 16 Charty.

1. Hlavné tvrdenia účastníkov konania

60. Deutsches Weintor sa domnieva, že na tretiu otázku treba odpovedať záporne. Podľa jeho názoru zákaz použitia zdravotného tvrdenia, o aké ide v tejto veci, predstavuje neproporcionálny zásad do slobodnej voľby povolania a slobody podnikania výrobcov a predajcov vín.

61. Naopak ostatní účastníci konania, ktorí predložili pripomienky k tretej otázke, navrhujú odpoveď v tom zmysle, že všeobecný zákaz použitia zdravotných tvrdení vo vzťahu k alkoholickým nápojom podľa článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 je – najmä vzhľadom na nebezpečenstvá spojené s konzumáciou alkoholických nápojov – odôvodnený a proporcionálny, a preto vyhovuje požiadavkám Charty. Takisto Európsky parlament, ktorý zameral svoje pripomienky na tretiu otázku, usudzuje, že preskúmanie tejto otázky neodhaľuje nijaký faktor, ktorý by ovplyvnil platnosť nariadenia č. 1924/2006.

2. Posúdenie

62. Predovšetkým je potrebné pripomenúť, že Európska únia podľa článku 6 ods. 1 prvého pododseku ZEÚ uznáva práva, slobody a zásady uvedené v Charte, „ktorá má rovnakú právnu silu ako zmluvy“.

63. Preto treba posúdiť, či – v rozsahu, v akom článok 4 ods. 3 nariadenia vo všeobecnosti zakazuje, aby sa nápoje s obsahom alkoholu viac než 1,2 % objemu označovali „zdravotnými tvrdeniami“ vo vyššie uvedenom zmysle – je nariadenie č. 1924/2006 v súlade so základnými právami zakotvenými v Charte a osobitne s jej článkom 15 ods. 1 a článkom 16.

64. Článok 15 ods. 1 a článok 16 Charty zakotvujú slobodný výkon povolania a slobodu podnikania, ktoré už Súdny dvor uznal ako všeobecné zásady práva Európskej únie.⁶ Podľa tejto judikatúry sa sloboda podnikania v skutočnosti so slobodným výkonom povolania prekrýva.⁷

65. V tomto ohľade treba poznamenať, že vzhľadom na to, že predmetný zákaz zdravotných tvrdení sa vzťahuje na označovanie, reklamu a informácie týkajúce sa alkoholických nápojov, a teda zavádza určité obmedzenia na podnikateľskú činnosť výrobcov a predajcov takých výrobkov, musí sa uznať, že môže mať dosah na slobodu podnikania a slobodný výkon hospodárskej činnosti.⁸

66. Ako však Súdny dvor opakovane rozhodol, základné práva, o aké ide, nie sú absolútnymi právami, ale sa musia posudzovať vo vzťahu k ich sociálnej funkcii. V dôsledku toho môžu byť na výkon týchto práv uložené obmedzenia, predovšetkým v kontexte spoločnej organizácie trhov, pod podmienkou, že tieto obmedzenia skutočne zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu sledovaným Európskou úniou a vzhľadom na sledovaný cieľ nepredstavujú neproporcionálny a neprípustný zásah, ktorý by narušil samotnú podstatu týchto práv.⁹

67. Obdobne článok 52 ods. 1 Charty pripúšťa, že výkon práv, aké sú uznané v článkoch 15 a 16 Charty, môže byť obmedzený, ak sú obmedzenia stanovené zákonom, rešpektujú podstatu týchto práv a slobôd a ak sú za predpokladu dodržania zásady proporcionality nevyhnutné a skutočne zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Európskou úniou, alebo sú potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

68. So zreteľom na tieto kritériá treba v prejednávanej veci poznamenať, že cieľom nariadenia č. 1924/2006 – podľa jeho odôvodnenia č. 1 a ako je uvedené vyššie – je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa; pokiaľ ide konkrétnejšie o zákaz stanovený v článku 4 ods. 3, nariadenie má – ako možno vidieť z odôvodnení č. 10 a 18 – zabezpečiť vysokú úroveň ochrany verejného zdravia, keďže je formulované tak, aby vzhľadom na možné škodlivé účinky a nebezpečenstvá zneužitia spojené s konzumáciou alkoholu zamedzilo akejkoľvek pozitívnej asociácii medzi zdravím a konzumáciou alkoholických nápojov bez ohľadu na to, či sú predmetné zdravotné tvrdenia vedecky správne alebo nie.

69. V tomto ohľade Súdny dvor pri niekoľkých príležitostiach uznal, že opatrenia, ktoré obmedzujú reklamu na alkoholické nápoje s cieľom bojovať proti zneužívaniu alkoholu, zodpovedajú starostlivosti o verejné zdravie a že ochrana verejného zdravia predstavuje, ako vyplýva aj z článku 9 ZFEÚ, cieľ všeobecného záujmu uznaný Európskou úniou.¹⁰

70. Takisto treba poznamenať, že aj keď tieto práva môžu byť predmetným zákazom dotknuté, nemožno tvrdiť, že podstata a skutočný obsah slobody podnikania alebo slobodného výkonu hospodárskej činnosti by boli narušené, keďže zákaz použitia zdravotných tvrdení v zmysle článku 2 ods. 2 bodu 5 nariadenia č. 1924/2006 vo vzťahu k alkoholickým nápojom, akými sú vína, zavádza obmedzenia iba v jasne vymedzenej sfére podnikateľskej činnosti výrobcov a predajcov týchto nápojov.¹¹

6 — Pozri rozsudok z 9. septembra 2004, Španielsko a Fínsko/Parlament a Rada, C-184/02 a C-223/02, Zb. s. I-7789, bod 51; pozri aj vysvetlivky k článkom 15 a 16 Charty.

7 — Pozri rozsudky Španielsko a Fínsko/Parlament a Rada, už citovaný v poznámke pod čiarou 6, a z 21. februára 1991, Zuckerfabrik Süderdithmarschen a Zuckerfabrik Soest, C-143/88 a C-92/89, Zb. s. I-415, body 72 až 77.

8 — Pozri osobitne vo vzťahu k označovaniu vín rozsudok z 8. októbra 1986, Keller, 234/85, Zb. s. 2897, bod 9.

9 — Pozri rozsudky z 10. júla 2003, Booker Aquaculture a Hydro Seafood, C-20/00 a C-64/00, Zb. s. I-7411, bod 68; z 15. júla 2004, Di Lenardo a Dillexport, C-37/02 a C-38/02, Zb. s. I-6911, bod 82, a z 15. apríla 1997, The Irish Farmers Association a i./Minister for Agriculture, Food and Forestry, Ireland, a Attorney General, C-22/94, Zb. s. I-1809, bod 27.

10 — Pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 2004, Bacardi France, C-429/02, Zb. s. I-6613, bod 37, a z 8. marca 2001, Gourmet International Products, C-405/98, Zb. s. I-1795, bod 27.

11 — Porovnaj rozsudok Keller, už citovaný v poznámke pod čiarou 8, bod 9.

71. Napokon zákaz podľa článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 je podľa mňa primeraný cieľu ochrany verejného zdravia, ako je uvedený vyššie, a vzhľadom na nebezpečenstvá závislosti a zneužitia a možné škodlivé účinky spojené s konzumáciou alkoholu nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie takého cieľa.

72. V tomto ohľade treba mať na pamäti, že Súdny dvor rozhodol, že dôležitosť cieľov sledovaných v oblasti verejného zdravia môže odôvodniť obmedzenia, ktoré majú negatívne dôsledky, a dokonca podstatné negatívne dôsledky, pre určité hospodárske subjekty.¹²

73. Navyše treba zdôrazniť, že predmetný zákaz je napokon obmedzený na použitie zdravotných tvrdení v zmysle článku 2 ods. 2 bodu 5 nariadenia č. 1924/2006, teda označení alebo informácií naznačujúcich osobitný pozitívny vplyv na zdravie, ako sú opísané vyššie. Naopak je stále možné uviesť iné tvrdenia a informácie na označení, ktoré nemajú taký osobitný dosah – napríklad informácie o objektívnych vlastnostiach výrobku alebo výživové tvrdenia – i vo vzťahu k alkoholickým nápojom.

74. Preto hoci sa vnútroštátnemu súdu zdá, že označenie predmetných vín – teda spojenie výrazu „bekömmlich“ s odkazom na jemnú kyslosť a osobitný výrobný postup – môže z pohľadu priemerného spotrebiteľa vyvolať dojem takých pozitívnych účinkov na funkcie tela, ktoré by sa rovnali „zdravotnému tvrdeniu“ na účely článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006, nemusí to tak byť napríklad vtedy, ak sa na vinete odkazuje iba na nízku kyslosť.

75. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy by odpoveď na tretiu otázku mala znieť tak, že všeobecný zákaz použitia zdravotných tvrdení, o aké ide v tejto veci, stanovený v článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 vo vzťahu k alkoholickým nápojom, akým je víno, je zlučiteľný s článkom 6 ods. 1 ZEÚ v spojení so slobodnou voľbou povolenia a slobodou podnikania, ako sú zakotvené v článku 15 ods. 1 a článku 16 Charty.

V – Návrh

76. Z vyššie uvedených dôvodov navrhujem, aby sa na otázky, ktoré položil Bundesverwaltungsgericht, odpovedalo takto:

- Pojem „zdravotné tvrdenie“ podľa článku 2 ods. 2 bodu 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 z 20. decembra 2006 o výživových a zdravotných tvrdeniach o potravinách, zmeneného a doplneného nariadením Komisie (EÚ) č. 116/2010 z 9. februára 2010, sa má vykladať tak, že zahŕňa aj tvrdenia, ktoré vyvolávajú dojem dočasného pozitívneho účinku na fyzický stav, akým je účinok obmedzený na čas potrebný na konzumáciu a trávenie potravy, vrátane tvrdení, ktoré vyvolávajú dojem, že vzhľadom na znížený obsah určitej látky sú negatívne účinky danej potravy na dobrý fyzický stav obmedzenejšie, než je to bežné pri potravinách tohto druhu,
- všeobecný zákaz použitia zdravotných tvrdení, o aké ide v tejto veci, stanovený v článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 vo vzťahu k alkoholickým nápojom, akým je víno, je zlučiteľný s článkom 6 ods. 1 ZEÚ v spojení so slobodnou voľbou povolenia a slobodou podnikania, ako sú zakotvené v článku 15 ods. 1 a článku 16 Charty.

12 — Pozri rozsudky z 1. júna 2010, Pérez a Gómez, C-570/07 a C-571/07, Zb. s. I-4629, bod 90, a zo 17. júla 1997, Affish, C-183/95, Zb. s. I-4315, body 42 a 43.